

Fredag 22. november 1991

posten

5 30 00
60 00Akersgaten 51,
Boks 1178 Sentrum
0107 Oslo
Telex Oslo 71 230
Telefax 42 63 25Han stolte
på EnglandKong Haakon
var sentral
for den pro-
britiske politikk
under krigen.
En fransk pro-
fessor har skre-
vet bok om te-
målet.

Siste side

Kong Haakon spilte en nøkkelrolle i London under krigen, fremgår det av historikeren François Kersaudys nye bok.

Viktigste nordmann i London

Kong Haakon spilte en nøkkelrolle i utviklingen av den pro-britiske politikk den norske London-regjeringen slo inn på under krigen, til tross for regjeringens indre tvil. Kongen legitimerte Trygve Lies fremstøt.

CATO GUHNFELDT

Mens de første anefillene daler ned over vinter-Oslo forteller den franske professor og historiker François Kersaudy om sin nye bok klar for det norske marked: «Vi stoler på England» — om de norak-britiske forbindelsene og deres utvikling mellom 1939 og 1949. Boken bygger på deler av hans andre doktoravhandling skrevet i 1988. Materialet har han bl.a. hentet fra 37 arkiver i ti land.

Kersaudy er selv særlig glad for å kunne kaste lys over to forhold: De britiske avledningsmanøvrer, skinnangrep og falske meldinger fra omvendte agenter, med det formål å få tyskerne feliaktig til å tro at Storbritannia planla en invasjon av Norge. Dermed britenes hjelp for å få Norge med i NATO.

Hitler slukte agnet om mulig engelsk invasjon. I perioder ønsket også Winston Churchill å invadere Norge, i første rekke Trondheim. Ialt syv invasjonplaner ble påbegynt, men flere kom aldri lenger enn til skrivebordet. De de militære staber fikk til sist

alltid forpurret et nytt felt-tog i Norge.

— Det var kong Haakon som gjorde det mulig for utenriksminister Trygve Lie å føre sin pro-britiske politikk overfor de britiske myndigheter. Før 9. april 1940 var ikke kongen blitt hørt, i første rekke i for-svarssaken. Etter 9. april var det umulig ikke å ta hensyn til det kongen sa. Kongen ble den viktigste person i regjeringen. Og den som ga Lie og hans politikk legitimitet. Men Lies politikk var ikke populær i regjeringen. Lie klaget selv til britene over at det satt for mange pasifister i hans egen regjering. Statsminister Johan Ny-gaardsvold var dels imot, dels tvilende til Lies mange fremstøt for å utvikle alliansen mellom Norge og Storbritannia. Fjernt fra Norge var hele regjeringen redd for hvilke reaksjoner den nye politiske linjen kunne avstedkomme hjemme. Kongen fremstod således som en meget stor garantist for de beslutninger regjeringen fattet.

Kongen kunne ikke minst utnytte sin gode kontakt med den britiske kong George VI, som igjen snakket med Churchill.

— Churchill var alltid lydhør overfor sin konge og hadde vanskelig for å si nei, forteller Kersaudy.

Kersaudy gjør et poeng av at det var flere ting britene ikke kunne gjøre av hensyn til den norske konge og hans forbindelser med den britiske kongefamilien.

— Det ble for eksempel aldri etablert kontakter mellom britene og representanter for Quislings folk i Norge. Derimot var det kontakt mellom britene og tilhengerne av nazistene i både Frankrike, Polen og i Jugoslavia, forteller Kersaudy.

101031